

Mertensdag, 24 mei 2011

Kleur bekennen in de Holthurnsche Hof

Twanny en ik staan op het punt om naar Hotel Erica te gaan als we horen dat het daar helemaal niet is, maar op die andere plek, die met de moeilijke naam. Op onze luie heenweg per auto zien we diverse collega's per fiets de berg beklimmen. Buiten adem, flink bezweet. Onze licht ironische glimlach verdwijnt als we de overvolle parkeerplaats van de Holthurnsche Hof zien. Na lang zoeken vinden we ergens een plekje, ver van de locatie, waar de fietsers ons ontvangen met een schaduw van dezelfde glimlach.

Karen Wolsing-van Dartel

Karen Wolsing-van Dartel

Getuige het aantal deelnemers dat zich op 24 mei heeft vrijgemaakt voor de netwerkdag van de afdeling Eerstelijngeneeskunde, lijkt *De Mertensdag* inmiddels een begrip te zijn: ruim 200 zorgprofessionals - huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde, sociaal geneeskundigen, AVG-ers, GGD-ers, bedrijfsartsen, gedragswetenschappers en aios - hebben de weg naar de Holthurnsche Hof gevonden. Dat zijn er honderd méér dan vorig jaar, tijdens de eerste Mertensdag. Wie laat zich nu niet verleiden door het afwisselende programma, de ontmoeting met collega's, de stralende dinsdagmiddag in mei en de groene omgeving van de Holthurnsche Hof? Wie het geluk heeft buiten te lunchen, geniet niet alleen van de kleurrijke maaltijd, maar ook van de warme zon en de prachtige ambiance. Bekenden en onbekenden ontmoeten elkaar, maken afspraken, wisselen kaartjes uit. Geanimeerd, die indruk geeft me

dit uiteenlopende gezelschap. Die indruk blijft, de hele dag door. Net werken, denk ik, zo'n netwerkdag.

Ik zie een kleine mevrouw met blonde krulletjes, een bril en een zwarte outfit druk zitten schrijven. Later zie ik haar weer. Verdorie, zitten we dubbel werk te doen?

We beginnen met het programma. Een zaal met openslaande deuren, grote ramen, zon over groene weiden, grazende schapen en tsjilpende vogels.

Henk Schers legt de zaal een aantal *multiple choice* vragen voor. De ene keer schieten de handen snel omhoog, de andere keer wordt er getwijfeld. En ach... het antwoord op de vraag over het aanstellingsjaar van dokter Toon Mertens als hoogleraar Sociale Geneeskunde te Nijmegen? 1954, dat vergeten we nooit meer!

*Feestelijk, zoals voor
aanvang werd gemusiceerd
Op zo'n voorspel word ik
thuis maar zelden getrakteerd
Zoals die dokters konden
jammen, het was werkelijk
ongehoord.*

*Om half twee ging de
zonnebril af en nam
Henk Schers het woord*

Het trieste bericht van het plotselinge overlijden van Mevrouw Wolfensperger, huisarts en opleider, kleurt de middag donkergrijs. De glans verdwijnt. We herinneren haar in een aandachtige minuut stilte.

De uitspraak 'Het (dokters)leven gaat verder' krijgt betekenis in de openingslezing van filosofe Klasien Horstman. We bevinden ons in de spreekkamer van de huisarts anno 1880. Toen was dat een verzamelplek van maatschappelijke verschijnselen. De vraag van toen:

Toen kregen wij de keynote speaker van de dag te zien "De spreekkamer als maatschappij", daarover sprak Klasien Ze plaatste één en ander in historisch perspectief En geheelonthouders liepen risico, dat was informatief.

'Wat is een goede dokter?' lijkt ook nu nog niet eenduidig beantwoord. De autonomie van de huisarts is aan het verdwijnen, iedereen bemoeit zich ermee: de wetgever, diverse maatschappelijke organen, patiëntenverenigin-

gen, enzovoort. Horstman vraagt de beroepsgroep te reflecteren op de spanning tussen professionele autonomie en maatschappelijke bemoeienis. En wat betekent dat voor de opleiding? Denk er eens over na!

De workshops

Kleur bekennen, de maatschappelijke taak en verantwoordelijkheid van de arts? zo luidde de titel van deze Mertensdag. Uitdagend en veelomvattend! Er waren

zes workshops, met intrigerende titels, aansluitend op dit thema:

- Het gevecht van de heelmeester met het evidencebeest (1)
- De zorg voor de kwetsbare oudere (2)
- Infectieziekten: vanuit loopgraven naar samenwerking (3)
- Sterk naar werk; de bedrijfsarts in de eerste lijn (4)
- Zorg voor thuis- en daklozen: dappere dokter of Don Quichote? (5)
- De rol van de huisarts bij geweld in het gezin (6)

Alle titels spreken me aan, de last van de keuze. Uiteindelijk kies ik voor workshop 2 en 3. Uit workshop 3, *'Infectieziekten: vanuit loopgraven naar samenwerking'*, zijn heel wat tips en adviezen me bijgebleven: Spreek relevante personen aan, zoals ambtenaren en professionals. Verken onbekende paden om mensen die van belang zijn voor je te winnen. Leg de nadruk op zorg én welzijn. Organiseer een informatieavond. Spreek je verwachtingen over en weer duidelijk uit. Neem andere deskundigen serieus en betrek ze bij jouw plannen. Luister goed naar noodkreten uit het veld (bijv. van patiënten). Samengevat: netwerken, netwerken, netwerken!

Ook bij de ‘Zorg voor de kwetsbare oudere’ (workshop2) komt me voor dat het geduld en de lange adem van de arts van wezenlijk belang zijn voor diens maatschappelijk succes en dat diens activiteiten er, naast de inhoudelijke, vooral een strategische dimensie bij hebben gekregen. In diverse workshops wordt dan ook glashelder uiteengezet dat een dergelijk breed taakgebied niet zonder de medewerking met anderen valt waar te maken.

*Nog even vijf minuten naar infectieziekten toe
Bellen met de GGD bleek hier een heel gedoe
Als je daar iemand kende, dan was het een ander verhaal
En herkenden wij een noodkreet?
En handelden wij dan allemaal?*

Overige workshops

Willem van Gerwen

In workshop 1, ‘Het gevecht van de heelmeeester met het Evidencebeest’, was de werksfeer collegiaal en loyaal. De aanwezigen werd gevraagd om aan de hand van enkele casussen op zoek te gaan naar oplossingen voor problemen waar geen *evidence* voor bestaat: een (vernieuwde) bewustwording van de eigen expertise en van de wensen van de cliënt bij het realiseren van *Evidence Based Practice*. “Het was een genoegen om te zien hoe de diverse bloedgroepen op zo’n nascholingsdag met referenten omgaan. Dat geeft energie en vertrouwen in de samenwerking met andere eerstelijnsdisciplines,” aldus discussieleiders Matthieu Prevoo en Tonnie Coppus na afloop.

In workshop 4, ‘Sterk naar werk’, ontstond een levendige discussie over de positie van de bedrijfsarts in de eerste lijn. Aanleiding hiervoor waren de resultaten van een evaluatiestudie van de afdeling ELG, waarbij in een aantal gezondheidscentra een bedrijfsarts was uitgenodigd om gedurende een of twee dagdelen per week het spreekuur te doen voor patiënten met vragen over problemen op hun werk, ziekteverzuim, mogelijke beroepsziekten of andere problemen rond inkomen of uitkering. Kan de bedrijfsarts de patiënt ertoe aanzetten om zelf de beste oplossing te kiezen (*patiënt empowerment*)? En is de bedrijfsarts het vanzelfsprekende aanspreekpunt voor huisartsen en andere professionals die vragen hebben over arbeid en gezondheid? Hoe elkaar te vinden en als vanzelfsprekend met elkaar te communiceren? Dat laatste bleek de grootste hobbel.

De taak van de arts is onlosmakelijk verbonden met maatschappelijke verschijnselen die om een nieuwe aanpak vragen wil de arts zijn of haar doel bereiken (workshop 5 ‘Zorg voor dak- en thuislozen: dappere dokter of Don Quichote?’). Zo is de huidige zorg voor de dak- en thuislozen een ontoegankelijk gebied, omdat er geen antwoord is op de specifieke hulpvraag van deze mensen. Dan zijn nieuwe initiatieven en andere voorzieningen nodig. Die uiteindelijk effect hebben!

De belangrijkste vraag in workshop 6, ‘Geweld in het gezin en de rol van de huisarts’, was: Wat doet u als huisarts bij een vermoeden van huiselijk geweld? In de workshop werden drie casussen besproken over geweld in het gezin. De deelnemers kregen reflectie op hun eigen handelwijze en deden kennis op over de gevolgen ervan voor kinderen, over de meldcode en over de internationale richtlijnen omtrent huiselijk geweld. “Workshop 6 verliep goed, snel en flitsend. In korte tijd konden we heel veel doen,” aldus een van de deelnemers na afloop.

*Geweld in het gezin, we kregen de casus Kimberly.
Die kreeg het voor de kiezen, een gewelddadige vader had die..
Hoe zou u reageren? Wat ging u voor Kimberly doen?
“Het hele gezin is in gevaar”, vertelde iemand toen.*

*Hoe ziek mensen ook zijn, meestal verzuimen ze liever niet.
Ze blijven heel graag werken, dat is wat je doorgaans ziet.
Dat geldt ook voor mijn pianist, hij heeft een slechte dag vandaag.
Hij voelt zich gezonder dan ie is, maar werken doet ie graag.*

Koploperprijs

Uniek initiatief van afdeling Eerstelijngeneeskunde

Tijdens de Mertensdag 2011 werd voor de tweede keer de Koploperprijs uitgereikt. De afdeling Eerstelijngeneeskunde wil met deze prijs goede, innovatieve en inspirerende initiatieven in de eerste lijn in het zonnetje zetten. De echte koplopers dus! De jury had uit alle aanmeldingen drie initiatieven genomineerd, de prijs ging uiteindelijk naar het Brabants Kennisnetwerk Zoönosen.

Namens het kennisnetwerk ontving Mariet Paes, directeur Provinciale Raad Gezondheid, de prijs uit handen van Marie-José Metz, directeur van gezondheidscentrum Lindenholt en winnares van de Koploperprijs 2010. Citaat uit het juryrapport: "Het project richt zich op netwerkvorming en kennisvermeerdering in netwerken op het terrein waar maatschappij, welzijn en zorg samenkomen: de zoönosen (infecties van dier op mens). Huisartsen, provincie en GGD werken op een unieke manier samen. De maatschappelijke verantwoordelijkheid wordt opgepakt in een mooi samenwerkingsverband. Vooral de preventie van ernstige infectieziekten is een belangrijk gegeven in dit project. Het is hen gelukt om de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de arts kleur te geven en structureel te organiseren. Voorwaar een knap staaltje van uithoudingsvermogen en deskundige betrokkenheid."

De overige genomineerde projecten waren:

Het preventieconsult van de Ondernemende Huisarts uit Eindhoven (Maarten Klomp) - De Ondernemende Huisarts heeft de uitvoering van de pilot van het NHG-preventieconsult op zich genomen en uitgevoerd in vier praktijken: het betreft een onderzoek naar de haalbaarheid en implementatie van programmatische preventie vanuit de huisartspraktijk. Het pilotonderzoek heeft inzicht gegeven in de opbrengst en de tijdsinvestering van het cardiovasculair risicomangement in de eerste lijn. Uit het juryrapport: "Het project is vernieuwend en de betrokkenen vervullen een echte koplopersrol door een groot experiment aan te gaan, waar veel organisatie- en mankracht voor nodig is. Hiermee banen ze de weg voor alle anderen die dezelfde weg op willen gaan. Zoals de naam al doet vermoeden richt het zicht op preventie. Kleine beperking: het richt zich vooral op de huisartspraktijk."

Integrale gezondheid in Wijchen (Joop de Vette) -

Een plan, nog in de projectfase, maar uitermate ambitieus, een initiatief dat zich richt op de nabijheid van zorg, op multidisciplinaire samenwerking en op het verbinden van zorg

en welzijn. Dit alles gebaseerd op de vier pijlers van integrale gezondheid (biologisch, psychospiritueel, cultureel en sociaal). Nieuwe gezondheidszorg in Wijchen door nieuwe vormen van samenwerken. Een citaat uit het juryrapport: "Het richt zich op echte zorgvernieuwing op het populatieniveau. Hier zou wel eens een nieuwe werkelijkheid kunnen worden gecreëerd zoals de indieners het zelf omschrijven. Het is een initiatief dat nog in de projectvoorbereidingsfase is, maar het is wel zeker veelbelovend."

Wel na ampel beraad, maar Mariet Paes die was toch blij! Ze kreeg er als extra prijs van Willem nog een mooie foto bij. De bloemen lieten op zich wachten, niet dat dat er iets toe deed. En Mariet had niet verwacht te zullen winnen, maar wel een lijvige presentatie mee!

Winnaars van de Koploperprijs 2011: het Brabants Kennisnetwerk Zoönosen. Vlnr Alfons olde Loohuis, huisarts / medewerker afdeling Eerstelijngeneeskunde; Marlie van Santvoort, beleidsadviseur Provinciale Raad Gezondheid Brabant; Mariet Paes, directeur Provinciale Raad Gezondheid Brabant; Jos van der Sande, GGD Hart voor Brabant; Henk Jans, arts / medisch milieudeskundige.

Tot slot

Dan zie ik haar naar voren komen, die kleine mevrouw met blonde krulletjes, die, zoals één van de conferentiegangers later opmerkte, ‘het beste onderdeel van de hele dag’ was. Of de organisatoren het daarmee eens zijn, weet ik niet. Het was in elk geval een humoristische, herkenbare en feitelijke samenvatting van de dag. Dominique Engers en pianobegeleider: chapeau! Ik vond haar dichterlijke samenvatting geweldig, herkenbaar en toepasbaar, en velen met mij.

Sneldichteres Dominique Engers. U vindt een deel van haar dichterlijke samenvatting als bijschrift bij de foto's.

Mertensdag 2011 goed gewaardeerd!

Gastvrouwen Wilma, Marion en Leontien kunnen trots zijn! Over de organisatie van de Mertensdag 2011 (informatie vooraf, de organisatie op de dag zelf en de locatie) waren de deelnemers erg positief, met een dikke 8 als waarderingscijfer. Maar ook het inhoudelijk deel van de dag werd beloond met een ruime voldoende (7.5). Over de presentatie van plenair spreker Klasien Horstman waren de meningen wat verdeeld. Een aantal respondenten gaf aan dit onderdeel ‘vooral van toepassing te vinden op huisartsen, wat minder voor de andere disciplines’.

Willem van Gerwen

Er was een goede en leuke tijdsbewaking door dagvoorzitter Henk Schers en de band (Norbert Hendriks & Lucas Haenen). Nadeel was wel, zo meldde een aantal deelnemers, dat drie kwartier voor een workshop eigenlijk te kort is voor echte verdieping. Dat bleek ook uit de antwoorden op vragen naar ‘eigen inbreng’ bij de workshops. Dat liet bij sommige workshops enigszins te

wensen over. Echter niet bij workshop 3 (*Infectieziekten - Vanuit loopgraven naar samenwerking*) en 6 (*Geweld in het gezin en de rol van de huisarts*). Daar bleek de korte tijd absoluut geen belemmering voor een actieve rol van de deelnemers.

Opvallend was dat vele aanwezigen weliswaar op de hoogte waren van het bestaan van de Koploperprijs, maar niet wisten dat ze zelf ook koplopers konden nomineren voor de prijs. Tot slot, de dichterlijke, muzikale samenvatting van de dag door Dominique Engers werd door de deelnemers hogelijk gewaardeerd, gezien het gemiddeld waarderingscijfer 9!

Gastvrouwen Wilma en Marion

